

تاریخچه ورزش کشتی در ایران

تاریخچه ورزش کشتی در ایران در دوران صفویه و زندیه، کشتی و ورزش باستانی و پهلوانی رونق بی‌سابقه‌ای در ایران یافت به طوری که در هر شهر صدها پهلوان بنام وجود داشته است. در دواران قاجاریه علاقه به این ورزش چنان زیاد شد که در دوران ناصرالدین شاه برای اولین بار شخصی به نام صاحب الدوله مأمور توسعه کار ورزش کشتی شد و به زودی کشتی چنان رواج پیدا نمود که در تمامی روزهای تعطیل پهلوانان در میادین شهر به کشتی گرفتن می‌پرداختند.

مسابقات کشتی پهلوانی برای انتخاب پهلوان پایتخت نیز از همین ایام آغاز شد و بعدها به صورت یک سنت جاری همه ساله درآمد. برای انتخاب پهلوان پایتخت رسم براین بود که پهلوانان را در روز مشخصی مصادف با یک روز از عید یا یک روز تعطیل در میدانی جمع می‌کردند و کشتی گرفتن و اجرای مراسم را برپا می‌نمودند و سرآمد پهلوانان را به عنوان «پهلوان پایتخت» معرفی می‌نمودند. آقا محمد صادق بلورفروش، ابراهیم یزدی معروف به یزدی بزرگ، پهلوان اکبر خراسانی، حسین یوزباشی، سیدحسن رزاز، سیداسماعیل کالسکه ساز و ... از کشتی‌گیران و پهلوانان معروف آن زمان بودند. از زمان رضا شاه زورخانه با فرهنگ جدید رونق بیشتری گرفت و در کنار زورخانه‌ها، باشگاهها و ورزشگاهها هم شکل گرفتند. با تأسیس اداره تربیت بدنی و اجباری شدن ورزش در مدارس و پادگان‌های نظامی، جوانان کشتی‌گیر از

زورخانه‌ها روی به میدان‌های ورزش نهادند و با اصول جدید و تحت تعلیم پهلوانان و مربیان قدیم و جدید به تمرین پرداختند. مسابقات کشتی تا سال 1318 به صورت پهلوانی با رسم و رسوم خاص ایرانی ادامه داشت، اما از این سال به بعد با مطرح شدن مقررات بین‌الملل، تغییر و تحولاتی در شیوه کشتی گرفتن و طرز لباس پوشیدن کشتی گیران پدیدار گشت. ورزش کشتی با شرایط و خصوصیات و قوانین خاص هر ناحیه و منطقه از کشور انجام می‌شد و قواعد و آداب و رسوم محلی هر منطقه در این رشته ورزشی تأثیر فراوانی داشته است. از مشهورترین کشتی‌های مناطق ایران می‌توان به کشتی‌های زیر اشاره کرد:

1) کشتی لوچو: از ورزش‌های محبوب روستاهای مازندران است و چون جایزه کشتی‌گیران را بر نوک یک چوب در وسط میدان آویزان می‌کنند به آن لوچو گویند. جایزه؛ قواره پارچه، شال و ترمه و گاهی گاو یا گوسفند است که به همان چوب وسط میدان بسته می‌شود.

2) کشتی با چوخه: این کشتی در سراسر خراسان به ویژه قوچان، فریمان و اسفراین، رواج دارد و در فضای آزاد به اجرا در می‌آید.

3) کشتی گيله مردی: این کشتی چند صد سال است که در استان گیلان رواج دارد. در این کشتی هر جای بدن حریف با زمین تماس پیدا کند شکست خورده است. در این کشتی، علاوه بر کشتی گرفتن، ضربات با مشت نیز وجود دارد و کشتی گیران گيله مرد تنها یک شلوار تنگ استفاده می‌کنند و جایزه آن گاو، گوسفند، پارچه و... است و بعد از افتادن حریف، برنده به طرف تماشاچیان می‌رود و با پریدن به بالا از تماشاچیان طلب پاداش می‌کند.

4) کشتی زوران پاتوله در کردستان

5) کشتی لری در لرستان

6) کشتی جنگ (یا زوران) در منطقه الیگودرز

- 7) کشتی بغل به بغل در قزوین
- 8) کشتی آشیرما در آذربایجان شرقی
- 9) کشتی گرش در مناطق ترکمن نشین
- 10) کشتی عربی در میان ایلات و عشایر خوزستان
- 11) کشتی کمربندی در اصفهان
- 12) کشتی لشکرکشی در یزد
- 13) کشتی کج گردان در سیستان و بلوچستان به ویژه در روستاهای

شهرستان زابل

14) کشتی دسته بغل در استان فارس به ویژه منطقه ارسنجان همگی این کشتی های محلی زمینه ساز این ورزش است که در زندگی و سنت های ما ایرانیان به قدری ریشه دوانیده که تبدیل به یک ورزش ملی شده است. در سال 1317 حمید محمودپور که دارای تحصیلات عالی تربیت بدنی از دانشگاه ترکیه بود به تعلیم کشتی در ایران پرداخت. وی اولین تشک کشتی از جنس اسفنج را در دانشسرای تربیت بدنی واقع در دروازه دولت تهران پهن نمود و فنون کشتی آزاد و فرنگی را آموزش داد. در زمان های گذشته تشک کشتی وجود نداشته و به جز گود زورخانه، کشتی روی زمین و خاک نرمی که روی آن می پاشیدند انجام می گرفت. محمودپور قبل از اینکه از تشک کشتی استفاده کند در ورزشگاه امجدیه روی چاله پرش ارتفاع برزنت می انداخت و فنون کشتی کلاسیک را آموزش می داد. در سال 1318 اولین دوره مسابقات کشتی آزاد قهرمانی کشور در ورزشگاه امجدیه تهران برگزار شد. نخستین باشگاه کشتی، باشگاه سلیمان خان پایین خیابان شاهپور سابق بود. اولین تیم کشتی خارجی، ترکیه بود که در سال 1326 به ایران آمد. نخستین حضور بین المللی کشتی ایران در المپیک 1948 بود که مرحوم منصور رئیسی به مقام چهارم رسید. با آشنایی بیشتر کشتی گیران با فنون کشتی، افتخارات زیادی نصیب کشتی ایران شد و بسیاری از قهرمانان ایران

بر سکوهای جهانی قرار گرفتند. عبدالله موحد، غلامرضا تختی، ابراهیم جوادى، امامعلی حبیبی، منصور مهدیزاده، محمد ابراهیم سیف‌پور، رسول خادم و.... از قهرمانان بنام جهان کشتی بودند که افتخارات فراوانی در مسابقات المپیک و جهانی برای ورزش ایران به دست آوردند.